

1
VOKIETIJOS L. B. VALDYBOS
INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) 322

Bankkonto Nr. 01 / 17978 Deutsche Bank Weinheim / Bergstr.

Nr. 8/9 (321/322) 1974 rugsėjo 30

Šis leidinys leidžiamas rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, malo-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

VOKIETIJOS LB TARYBOS RINKIMAI

Gyvendami svetimoje aplinkoje, labai jaučiame savos organizacijos svarbą. Ilgalaikė patirtis parodė, kad tik gerai susiorganizavę galime sėkmingai atlikti mums skirtus uždavinius. Todėl į Vokietijos lietuvių bendruomenę, besistengiančią apjungti visus šio krašto lietuvius, tenka žiūrėti visu rimtumu. Kiekvienas lietuvis turėtų jausti pareigą ne tik jai priklausyti, bet ir aktyviai remti jos darbą.

Iš žemės gelmių gyvai besiveržiančio ir čiurlenančio šaltinio vanduo yra tyras, kristalinis. Jis kvepia šviežumu ir atgaivina jį geriančius. Šaltinio nepalyginsi su bala, kurios vanduo žalumu apneštas: nešvarus, negardus, dvokiantis. Kodėl taip yra? Rodos, vanduo yra vanduo, bet koks jis skirtingas. Gyvai čiurlenantis ir per visas žemės gelmių gyslas prasiveržiantis vanduo tampa grynas kaip kristalas, o balose stovintis surūgsta, apsidengia žalumu.

Taip yra gamtoje. Panašūs reiškiniai pastebimi ir žmonių gyvenime. Jei kuris tautietis nutolsta nuo savos bendruomenės ir užsidaro savyje, atsiduria pavojuje apkerpėti, surūgti ir pažaliuoti. Toks užsidarymas ypatingai pavojingas mums, gyvenantiems svetur, kur nuolat esame gundomi susirasti naują "tėviškę", susikurti naują "namų" aplinką ir sielotis tik savo asmeniškais reikalais. Šitokia "namų" nuotaika nevienam užkerta kelią į savo tautiečius, nutraukia asmeninius, tautinius bei kultūrinius ryšius. Tokiu būdu namai tampa stovinčia bala, kurioje niekas nebejudą, apkerpėja ir apsitraukia drumzlėmis. Tokiame uždarume gyvenantis žmogus tampa savo paties susikurtos aplinkos kaliniu.

Šio krašto lietuvių susitikimo ir bendravimo vieta yra Vokietijos lietuvių bendruomenė. Čia susieina tautiečiai įvairaus amžiaus, įvairių religinių ir politinių įsitikinimų ir įvairaus išsilavinimo. Mūsų Bendruomenės durys atdaros ir svetimtaučiams, šeimyniniais ryšiais savo likimą sujungusiems su mūsų tautiečiais. Ji bendradarbiauja bei bendrauja ir su kitų tautybių žmonėmis bei organizacijomis.

Todėl Vokietijos lietuvių bendruomenė kviečia visus tautiečius, labiausiai savo narius, išeiti iš žalingo užsisklendimo ir aktyviai reikštis lietuviškame gyvenime, jei jau ne kuriais kitais sumetimais, tai bent dėl to, kad netaptume savo uždarumo belaisviais.

Šia proga norime atkreipti dėmesį į netrukus (lapkričio 23) įvyksiančius Tarybos rinkimus. Taryba yra, galima sakyti, Vokietijos lietuvių parlamentas. Per Tarybą galime pareikšti savo valią. Per ją

dalyvaujame šio krašto lietuvių Bendruomenės reikalų tvarkyme. Kuo sumanesnė Taryba, tuo geriau atstovaujami mūsų reikalai. Tai ypač išryškėja Bendruomenės Valdybos veikloje. Kaip valstybės gyvenime parlamento sudėtis apsprendžia vyriausybės sudėtį, taip VLB Valdybos veikla daugeliu atžvilgių priklauso nuo Tarybos. Konkrečiai tariant, VLB Taryba kasmet renka Valdybą, Kontrolės komisiją ir Garbės teismą. Valdybai ji nusmaigsto veiklos gaires, tvirtina praėjusių metų pajamų ir išlaidų apyskaitą ir priima ateinančių metų sąmatą. Kontrolės komisija tikrina Valdybos finansus ir veiklą ir savo išvadas pateikia Tarybai.

Garbės teismas sprendžia Bendruomenės narių ginčus ir aiškina nuostatus. Pastebėtina, kad Garbės teismu iki šiol per mažai naudojoms. Narys, susiginčijęs ar suėjęs į konfliktą su vadovais ar kitais nariais, greičiau rašo pareiškimą išstoti iš Bendruomenės negu Garbės teismui, kur galėtų būti nešališkai išspręstas jo ginčas. Rimtesniais atvejais grasinama viešaisiais teismais. Iš tikro gi Garbės teismas ir yra tam, kad padėtų nariams ir organams išspręsti ginčus bei išaiškinti neaiškumus.

Labai svarbu, kad visi nariai įsisąmonintų Tarybos reikšmę Vokietijos LB gyvenime. Tai turėtų būti svarstoma visose apylinkėse bei atskirose sueigose. Apylinkių vadovybės ir nariai turėtų vieni kitiems priminti balsavimo pareigą. Visur ir visomis priemonėmis stenkimės, kad kiekvienas pasinaudotų balsavimo teise ir atiduotų savo balsą už tuos kandidatus, kurie jam atrodo labiausiai tinkami atstovauti Taryboje. Mums reikia atstovų, kurie žino, kas dedasi Bendruomenėje, jos apylinkėse ir būtų pajėgūs dirbti bendruomeninį darbą.

Iš kitos pusės rinkimai suteikia gerą progą pabrėžti mūsų Bendruomenės kaip savitarpio ryšių puoselėtojos ir mūsų tautinio susipratimo bei solidarumo stiprintojos vaidmenį. Tą vaidmenį ji galės atlikti tik tada, kai jai vadovaus visais atžvilgiais tinkami asmenys. Tokių asmenų Vokietijoje turime pakankamai. Deja, kai kurie jų vengia imtis šių garbingų pareigų, kad kada nors kienu nors buvo nesuprasti, nepakankamai įvertinti ar net pakritikuoti. Suprantama, jog skaudu girdėti priekaištus už nesavanaudišką ir pasiaukojantį darbą. Bet toks jau yra visuomeninis darbas. Jį dirbantiems tenka viską kantriai pakelti.

Vokietijos LB Tarybą sudaro 15 narių. Pagal Tarybos patvirtintus rinkimų nuostatus juos trejiems metams renka pilnateisiai Bendruomenės nariai. Šį kartą Taryba bus renkama vėl korespondenciniu būdu. Nustatytu laiku kiekvienas Bendruomenės narys gaus balsavimo lapą, ant kurio, pažymėjęs, už kuriuos kandidatus balsuoja, tą lapą turės gražinti Rinkimų komisijai nurodytu adresu ir laiku. Kandidatų yra 19, bet balsuojama nedaugiau kaip už 15.

Rinkimų komisijos nustatytu laiku kandidatais į VLB Tarybą pasiūlyti šie asmenys:

1. BARASAS Jurgis iš Kaiserslauterno,
2. BERNATONIS Alfonsas J. iš Dieburgo,
3. BYLAITIS Vytautas Jonas iš Bonnos,
4. DIKŠAITIS Kasparas iš Stuhr-Brinkumo,
5. Grinius Jonas iš Mūncheno,
6. KIUŽAUSKAS Mečys Ričardas iš Kėlno,
7. KLIMAITIS Jaunutis iš Hamburgo,
8. LIEGUS Pranas iš Bad Schwartau,
9. LIUBINAS BRONIUS iš Kaiserslauterno,
10. LUKOŠIUS Justinas iš Romuvos,
11. NATKEVIČIUS Vincas iš Romuvos,
12. NEKVEDAVIČIUS Christian iš Herfordo,
13. NEVULIS Juozas iš Bruchmühlbach-Miesau,
14. NEVULIS Petras iš Freiburgo,
15. PACEVIČIUS Algirdas iš Heepeno,

16. SKĖRYŠ Fricas Jonas iš Mannheimo,
17. ŠIUŠELIS Manfredas iš Hamburgo,
18. ŠMITAS Andrius iš Bonnos ir
19. VALIŪNAS Jonas K. iš Bensheimo.

--- oOo ---

VOKIETIJOS LB DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS-SEMINARAS

įvyks š.m. gruodžio 6-8 Romuvoje. Į seminarą kviečiami apylinkių pirmininkai ir sekretoriai arba jų įgaliotiniai, vargo mokyklų mokytojai, VLB Valdybos įgaliotiniai prie kraštų vyriausybių ir VLB Tarybos referentai.

ŽEMAS AUSTRALIJOS IR NAUJ.ZELANDIJOS PASIELGIMAS

Š.m. rugpiūčio pradžioje Australijos ir, nei mėnesiui nepraėjus, Nauj. Zelandijos vyriausybėms pripažinus Pabaltijo okupaciją teisėtu (de jure) įjungimu į Sovietų Sąjungą, Vokietijos LB Valdyba pasiuntė tų kraštų ambasadoms Bonnoje protesto laiškus, prašant persiusti juos savo vyriausybėms.

Š.m. rugpiūčio 6 Australijos ambasadoriui Mr.R.L.Harry VLB Valdyba rašė, kad įvairiomis progomis Australijos vyriausybės duoti užtikrinimai vadovaujantiems to krašto Lietuvių Bendruomenės asmenims sudarė išpūdį, kad tarptautiniuose santykiuose ji vadovaujasi teisingumo principais. Dabar įvykdytas Pabaltijo kraštų okupacijos pripažinimas šį išpūdį išskleidė, iššaukdamas didelį nusivylimą tėvynėje ir už jos ribų gyvenančiuose lietuviuose.

Rugpiūčio 12 gautas atsakymas, kuriuo ambasada patvirtina laiško gavimą ir pastebi, kad "Australija niekad nepateisino ir dabar nepateisina būdo, kuriuo Lietuva, Latvija ir Estija buvo įjungtos į Sovietų Sąjungą. Mano vyriausybė betgi pripažįsta faktą, kad Sovietų Sąjungos vyriausybė daugiau kaip 30 metų vykdo tose srityse faktinį suverenumą. Jos sprendimas atitinka tikrovę ir jokiu būdu nereiškia nukrypimo nuo teisingumo principų tarptautiniuose santykiuose. Jūsų protesto laišką, savaime suprantama, persiunčiau Australijos vyriausybei."

Š.m. rugsėjo 3 Nauj.Zelandijos ambasadai pasiųstame laiške Vokietijos LB Valdyba nurodė, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijų pripažinimas įvykdytas kaip tik tuo laiku, kai mūsų tėvynėje pakilo nauja pasipriešinimo prieš okupacinės jėgos vykdomus nežmoniškumus banga ir už laisvę kovojantys lietuviai baudžiami ilgomis kalėjimo bausmėmis. Niekuo nepateisinamas Nauj.Zelandijos vyriausybės veiksmai, - sakoma VLB Valdybos laiške, - yra smūgis ne tik į mūsų krašto laisvę mylinčių demokratinių sluoksnių veidą, o taip pat ir pavojingas precedentas mažų tautų kovoje už savo išlikimą. Pareikštas griežtas protestas prieš tarptautiškai pripažintų teisės principų sulaužymą.

Nauj.Zelandijos ambasados rugsėjo 12 atsakyme patvirtinamas laiško gavimas ir nurodoma, kad "Darydamas šį sprendimą mūsų a.a. ministras pirmininkas Norman Kirk pareiškė, jog mes nepritariame metodams, kuriais buvo šios (t.y. Pabaltijo) teritorijos įgytos, ir nuoširdžiai apgailestaujame, kad jų žmonėms nebuvo suteikta proga nuspręsti savo tautų likimą. Tačiau po daugiau kaip 30 metų būtų nerealu neigti, jog Pabaltijo valstybės yra paveikioje sovietų valdžios jurisdikcijoj".

Pranešama, kad VLB Valdybos protestas persiustas Nauj.Zelandijos vyriausybei.

Įdomu pastebėti, kad JAV-bių lietuvių laikraščiuose paskelbti Nauj. Zelandijos atsakymai tenykščioms lietuvių organizacijoms, protesta-

- 4 -

vusioms prieš Pabaltijo okupacijos pripažinimą, žodis žodin atitinka to krašto ambasados Bonnoje atsakymą Vokietijos LB Valdybai.

Australijos ir Nauj.Zelandijos vyriausybėms protestus pasiuntė ir kitos Vokietijos lietuvių ir pabaltiečių organizacijos, institucijos bei atskiri asmenys.

NAUJA VLB STUTTGARTO APYLINKĖS VALDYBA

VLB Stuttgarto apylinkės visuotinis narių susirinkimas, įvykęs š.m. rugsėjo 1, išrinko naują valdybą iš keturių asmenų, kurie vėliau taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkė Zinaida Glemžienė, vicepirmininkas Povilas Juknevičius, išdininkas Jurgis Stavskis ir narė Elzė Bolcienė. Į kontrolės komisiją išrinkti J.Repšys, K.Šimanauskas ir V.Truncas.

Stuttgertas yra viena didžiausių ir veikliausių Vokietijos LB apylinkių. Ją sudaro 57 pilnateisiai nariai. Per kadencinius metus turėjo 3.493,90 DM pajamų ir 3.470,21 DM išlaidų. Veikia vargo mokykla. Apylinkei jau keletą metų vadovauja Vokietijos LB Valdybos įgaliotinė prie Baden-Württembergo vyriausybės Z.Glemžienė.

LIETUVOS KARIUOMENĖS MINĖJIMAS BIELEFELDE

Vokietijos LB atstovybė prie Nordrhein-Westfalijos vyriausybės ir Bielefeldo apylinkė š.m. lapkričio 23 Bielefelde ruošia Lietuvos kariuomenės minėjimą Fischerhof svetainėje (Heinrich-Forke-Str.5).

XXI LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ MORSCHACHE

Pirmą kartą Europos lietuviškųjų studijų savaitės suruošimo rūpestis ir našta buvo užkrauta ant Šveicarijos lietuvių pečių. Jie ją prisimė su noru ir vyrišku kantrumu pakėlė.

Uždarydami XX Studijų savaitę Romuvoje praeitais metais, jos dalyviai XXI Studijų savaitės rengėjais išrinko dr.jur.Albertą Gerutį ir kun.prof.dr.Joną Jūraitį, abu "šveicarus". Jie pasirinko būrį šaunių talkininkų ir uoliai kibo į darbą. Pirmiausia sudaryta finansų komisija iš penkių daktarų: abu rengėjai, dr.med.J.Pečiulionytė, dr.med.vet.V.Dargužas ir dr.med.J.Steponavičius. Reikalų vedėja pakviesta A.Linderienė. Jiems teko "maloni" pareiga ne tik kitų, bet ir savo kišenės palengvinti...

Pavyko surasti labai tinkama nuošali vieta - pranciškonų įvairioms konferencijoms pastatytas namas Morschacho kurorte, Keturių Kantonų ežero pakrantėje. Visiškas uždarumas, nuostabūs vaizdai į ežerą ir jį supančius kalnus sudarė labai tinkamą aplinką "studijoms" ir bendravimui. Daugiau kaip šimtas tautiečių, suvažiavusių iš 11-kos kraštų, visą savaitę (rugpiūčio 4-11) čia kartu gyveno, maitinosi, svarstė įvairius lituanistinius klausimus ir pramogavo. Iš čia taip pat ruošė iškylas į artimesnes Šveicarijos vietas.

Šveicarijos visuomenė gal tos savaitės būtų nepastebėjusi, jei rengėjai savo užmojais nebūtų išplaukę į platesnius vandenis: lietuvių dailininkų darbų paroda Lucernoje ir liet.tautinių šokių bei dainų vakaru Brunnene. Ypač į parodą buvo atkreiptas informacijos medijų dėmesys.

A t i d a r y m a s

Pirmosios XXI Europos liet.studijų savaitės kregždės, kurios pasiskubino atvykti į Morschachą rugpiūčio 4 (sekmadienį), savo žygio tikrai neapgailėjo: turėjo progą pamatyti dr.Liudos Alsen, Bowling Green, Ohio, valst.universiteto profesorės rūpesčiu pagamintą ir jos pačios paaaiškintą bei parodytą filmą apie M.K.Čiurlionį. Reikia laukti, kad Čiurlionio jubiliejaus proga bus sudarytos galimybės platesniems

lietuvių sluoksniams susipažinti su filmu.

Po filmo įvyko tradicinis susipažinimo pobūvis.

Oficialiai savaitė pradėta rugpiučio 5 (pirmadienį) rytą. Sugiedotas Lietuvos himnas. Rengėjų vardu dr. Gerutis pasveikino žymesnius svečius. Sveikinimo žodžius tarė ir Šveicarijos LB pirmininkas dr. P. Radvila, Vokietijos LB vicepirmininkas J. Barasas, Švedijos LB, Pabaltiečių instituto Stockholme ir Europos lietuvių fronto bičiulių vardu - dr. K. J. Čeginskas, Prancūzijos ir Belgijos lietuvių vardu - pulk. J. Lanskoronskis ir inž. Mikaila iš Detroito.

P a s k a i t o s i r d i s k u s i j o s

Paskaitų eilę pradėjo dr. A. Gerutis referatu apie lietuvius Šveicarijoje, pastebėdamas, kad čia bus tik jo ta pačia tema paruoštos knygos santrauka. Pirmuosius lietuvių pėdsakus šiame krašte prelegentas užtikęs XV š. pradžioje kai Lietuvos atstovai dalyvavo bažnytiniame suvažiavime Bazely. Vėliau nemažas Lietuvos didikų sūnų skaičius lankė Šveicarijos universitetus. Nepasisekė 1831 ir 1863 sukilimai, išbloškę daug sukilėlių iš tėvynės, dalį jų atvižo ir į Šveicariją. Tarp žymesniųjų suminėtinį: Adomas Mickevičius, Tadas Kosciūška, grafas Vl. Plateris, kun. Vl. Dembskis. Vėliau, nepakęsdami carinės priešpaudos, arba studijuoti į Šveicariją buvo atvykę: Jonas Šliupas, Alfonsas Moravskis, Vincas Čepinskis, Jonas Biliūnas, Maironis, Jonas Šanavičius, Juozas Bagdonas, P. Žitkevičius, Juozas Kaukas, Jurgis Šaulys, Pijus Grigaitis, Bronius Untulis, Antanas Garmus, Vanda Mingėlaitė-Tumėnienė ir kit. Visi jie, kurie tik sulaukė nepriklausomos Lietuvos, jos gyvenime yra suvaidinę neeilinį vaidmenį. Friburgo universitetas buvo tapęs Lietuvos dvasiškių studijų centru. Jame ėjo mokslus vėliau buvę Lietuvos vyskupai: Jurgis Matulaitis-Matulevičius, Pranciškus Bučys ir Vincas Borevičius, kunigai rašytojai Adolfas Sabaliauskas, Motiejus Gustaitis ir kiti. Mokslo žinias šio krašto universitetuose sėmėsi rašytoja Marija Pečkauskaitė ir net penki būsimoji Lietuvos universiteto rektoriai: Jonas Šimkus, Vincas Čepinskis, kun. Pr. Bučys, Petras Jodelė ir Stasys Šalkauskis.

Per netrumpą paskaitą prelegentas pateikė tik vieną iš keturių savo ruošiamos knygos skyrių, suminėdamas lietuvius, ilgiau ar trumpiau gyvenusius Šveicarijoje iki pirmojo pasaulinio karo.

Pirmadienį popiet Lietuvos vokiečių pastorius Alfredas Pranskaitis (Franzkeit) kalbėjo apie vertimus iš lietuvių kalbos į vokiečių kalbą ir juos deklamavo. Prelegentas yra poetinės sielos žmogus ir geras deklamatorius. Savo išanginėmis pastabomis jis perkėlė klausytojus iš Šveicarijos kalnų į lietuviškas lygumas, žadino atsiminimus. Bet atsiminimai, anot jo, sunkiai apčiuopiami. Jie sutelkti muzikoj, poezijoje, beletristikoje. Kad geriau būtų suprantami, sako, ėmiausi versti į savo gimtąją vokiečių kalbą. Bet kaip lietuvių kalbos ir sielos subtilumus perkelti į kitą kalbą? Kaip poeto negalima klausti, kaip kuriami eilėraščiai (tai būtų lygu klausimui, kaip atsiranda gėlės), taip ir vertėjo nereikia teirautis, kaip jis atlieka savo darbą. Vertimas eilėraščių yra pakartotinis svajojimas svajotų svajonių, verkimas verktų ašarų, dejavimas dejuotų dejonių, ilgėjimasis išsiilgto ilgesio, žodžiu - Lietuvos širdis drebančiom rankom ir meilės pilna mintimi perkelta į vokišką širdį.

Vertėjas savo vertimus paskirstė donelaitiškai į keturis metų laikus: pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą. Pavasarį pavaizdavo: Prano Genio "Vėju iš pievų", Petro Babicko "Pavasario vakaru Lietuvoje", Jovaro "Tykus, tykus vakarėlis", Petro Vaičiūno "Šianapiūte" ir Balio Srugos "Piovėju". Į vasaros ciklą pateko: Jono Aisčio "Augo sode", Maironio "Vasaros naktys", Kazio Binkio "Atbėgo aušra" ir Henriko Nagio "Meškeriotajai senamiesčio uoste, lietui lyjant". Rudenio nuotaikomis kvėpavo: Putino "Bus ruduo", Maironio "Baigės rugsėjis" ir Benio

- 6 -

Rutkūno "Kregždėms". Žiemos šaltis padvelkė iš Putino "Tegu tave dievai" ir Maironio "Žiemos nakties". Pabaigos susimąstymui vertėjas padeklamavo Bern. Brazdžionio "Oremus". Po paskaitos buvo siūloma vertimus išleisti.

Antradienį rytinę paskaitą pateikė kun.prof.dr.Jonas Jūraitis tema "Vieno pasaulio riboje". Jis kėlė iki šių dienų aktualų klausimą, kuriam St.Šalkauskis pašventė beveik visą mokslinę kūrybą, būtent - ar lietuvių tautos pašaukimas yra sintetinti Rytų ir Vakarų kultūras, ar pasiduoti Rytų kultūros įtakai. Prelegentas suabejojo, kad Šalkauskis vienaprasmiškai pasisakė už Rytų ir Vakarų kultūrų derinį. Jo nuomone, Šalkauskis išvelgęs lietuvių tautos charakterį ir kūryboj Rytų dvasios persvarą ir išvis filosofas Rytų kultūrą vertinęs labiau nei Vakarų. Dėl tokios Šalkauskio minčių interpretacijos kilo gyvos diskusijos.

Popiet Vasario 16 gimnazijos direktorius Vincas Natkevičius, M.A., kalbėjo apie Jurgio Baltrušaičio ir Fausto Kiršos idėjinę poeziją. Apibūdinęs idėjinę poeziją, paskaitininkas pabrėžė, kad Baltrušaičio poezija yra simbolistinė. Šį žanrą pasirinkti poetą skatino ano meto rusų simbolistinė lyrika ir jo paties prigimtis ieškoti gilesnės daiktų bei reiškinių prasmės, a t s k l e i s t i v i s a t o s e s m ė . Anot Baltrušaičio, būtų viešpatauja darna ir vienybė. Nors žmogus yra tos būties dalis, tačiau jis suskilęs - jo krūtinėj plaka dvejojama širdis: čia jis trokšta didžio ir kilnaus, čia žemo ir menko. Palyginimui suminėta ir Putino simbolistinė lyrika, kur ne tik žmogus, bet ir visa būtis suskilusi.

Jau prieš pirmąjį pasaulinį karą rusiškai rašytuose eilėraščiuose Baltrušaitis reiškė lygią pagarbą jūrų gelmei ir lašeliui, lenkėsi ne tik didingiems dangaus žydrinės gaisams, bet ir pavasario lapų balsams bei rudens stagarams, meldėsi ne tik jaunam rožės žiedui, bet ir paprastai šakelei dulkinam kely ir klaupėsi prieš mažytę žemės smiltį. Panašios mintys reiškiamos ir vėliau lietuviškai rašytoje poezijoje - būties vieningumas reikalauja kreipti lygų dėmesį tiek į didingus, tiek ir į mažus dalykus.

Baltrušaičio asmeny susitiko dvi kultūros: Rytų ir Vakarų. Jos abi turėjo įtakos ir į poeto kūrybą. Rytų įtakoje rašyti eilėraščiai dvelkia nuolankumu, skausmo ir kančios vertinimu. Bet viršų paėmė vakarietiškas pradas, kuris į jo eilėraščius įvedė valingą bei kūrybiną žmogų, tęsiantį Kūrėjo darbą pasaulyje.

F a u s t o K i r š o s idėjinė poezija mažiau "filosofiška". Jo eilėraščių forma lengvesnė, žaismingesnė. Kiršos kūryboje taip pat daug meditavimo, išiklausymo į amžinybės žingsnius. Jis aprašo įvairiaspalvį žmogų su visomis ydomis ir kilnybėmis: galinti mylėti ir neapkęsti, melstis ir piktžodžiauti, pulti ir vėl keltis. Maždaug nuo 1934 poetas savo žvilgsnį, kad ir per simbolizmo prizmę, kreipia į gamtą. Ypač mėgsta apdainuoti pavasarį.

Kirša yra ir vienas mūsų žymiųjų satyrikų. Kai kurios "Pelenų" rinkinio satyros yra nemenkesnės už geriausius Kudirkos ir Maironio šio žanro kūrinius.

Savo paskaitą prelegentas baigė išvada, kad yra galima vertinga minties lyrika. Tai pilnai įrodė J.Baltrušaitis savo gausia poezija. Kiršai ji pasisėkė tik iš dalies: keliolikoje eilėraščių jo dirbtini simboliai kartais aptemdo ryškesnę bei gilesnę mintį.

Rugpiūčio 8 (ketvirtadienį) paskaitą apie šveicarus akademikus nepriklausomoje Lietuvoje skaitė Šveicarijos lietuvis ir Lietuvos šveicarus prof.dr.Juozas Eretas. Jo pasirodymas auditorijoje visados maloniai pakutena klausytojų ausis, akis ir protą. Ir šią, iš paviršiaus atrodančią gan sausą istorinę temą, jis pavertė

margu ir gyvu mūsų kultūrinio gyvenimo lapu, kuriame stambius įrašus paliko ir preleventas. Tai nebuvo šaltas pašalinio stebėtojo faktų registravimas, bet aktyvaus dalyvio gyvų pergyvenimų pasakojimas. Visus žmones, apie kuriuos jis kalbėjo, yra asmeniškai pažinojęs ir su jais vienokiu ar kitokiu būdu santykiavęs. Į aptariamų tėvynainių skaičių profesorius įrikiavo Max Niedermann, Alfred Senn, Franz Bren-der, Gottlieb Studerus, K.Regel, Winteler. Visi buvo puikūs žmonės, dideli dėstomų dalykų žinovai, mylėję mokslo siekiantį jaunimą, o taip pat ir jų atgimstančią tėvynę.

Mokslininko objektyvumas neleido paskaitininkui ir pro save tylomis praeiti. Ir tai buvo pati įdomiausia paskaitos dalis. Čia klausytojai patyrė, kaip preleventas per pirmąjį pasaulinį karą susipažino su lietuviais ir pradėjo su jais bendradarbiauti bei draugauti, kaip 1919 jis buvo atsikviestas į Lietuvą, kur paliko dirbti ir gyventi iki bolševikų okupacijos. Tą laikotarpį prof.Eretas pavadino di-džiuoju savo gyvenimo nuotykiu, apie kurį spręsti paliko kitiems...

Popiet rašytojas Romualdas Giedraitis-Spalis iš Anglijos pateikė mūsų valstybės prezidento Antano Smetonos gyvenimo ir darbų apybraižą jo 100-ojo gimtadienio proga.

Preleventas sakė, kad nors gyvendamas Lietuvoje politika nesidomėjo, tačiau dažnai girdėjo blogų kalbų apie Smetoną. Rašydamas darbą uni-versitete apie lietuvių spaudą prieš I pas.karą, įsitikino nepa-neigiamu A.Smetonos vaidmeniu. Tokį pat vaidmenį jis suvaidino ir nepriklausomos Lietuvos valstybės gyvenime.

Pateikęs pagrindinius biografijos bruožus, Spalis apibūdino sukakti-ninką kaip gerą žurnalistą-publicistą ir redaktorių. Dirbdamas poli-tikos darbą, Smetona nuo pat pradžios užėmė vadovaujamas pozicijas. Pagrindinis jo veiklos šūkis buvo kvietimas į tautinę vienybę. Pas-kaitininkas pripažino prezidento nuopelnus didesniais negu klaidas, nes Lietuvai padaryta nauda daug didesnė negu žala. Prie Smetonos nuopelnų priskyrė 1926 perversmą, kuris pašalino "žodingą, bet ne-darbingą seimą". Prieš perversmą visa tauta buvusi sukiršinta ir su-skaldyta. Perversminė vyriausybė stipriai akcentavo patriotizmą, tau-tos vienybę. Prezidento politinį sumanumą paliudijo 1938 lenkų ir 1939 vokiečių ultimatumų priėmimas.Smetona savo vyriausybę vedė tie-siu keliu. Paskelbus neutralumą, 1939 nesusigundyta vokiečių siūlymu atsiimti Vilnių. Sovietams gražinus jį Lietuvai, sostinė palikta Kaune.

Tvirtas Smetonos būdas ir jo politinis brandumas labiausiai išryškė-jo krizės dienomis. Jis nepametė galvos, darė blaivius sprendimus: paskyrė Lietuvos diplomatijos šefą užsieny ir numatė lėšas, kurios ne dėl jo kaltės nebuvo pervestos, siūlė atmesti sovietų ultimatumą ir visai vyriausybei pasitraukti. Traukdamasis užsienin, bandė bent simboliškai pasipriešinti.

Per diskusijas mėginta, kad tik šviesiomis spalvomis nupieštas Sme-tonos paveikslas būtų kiek natūralesnis, pridėti ir šešėlių. Išskelti ir kai kurie gan įdomūs faktai. Vienas jų - kad nepriklausomos Lie-tuvos vyriausybė žinojo apie Molotovo-Ribbentropo susitarimą pasida-lyti Pabaltijo valstybes. To fakto akivaizdoje tampa nesuprantamas mūsų vyriausybės neturėjimas jokio plano valstybei ir tautai gelbėti.

Tos dienos trečioji paskaita, skaityta jau vakare, buvo diplomanto Petro Nevulio referatas apie kooperacinį sąjūdį prieš pirmąjį pasa-u-linį karą lietuviškose Rusijos gubernijose. Anot jo, lietuvių tau-tos pasipriešinimas carinei priespaudai vyko kultūrinėje ir ūkinėje srityse. Didž. Vilniaus seimo rezoliucija ragino gyventojus nemokėti valdžiai mokesčių ir uždarinėti (degtinės) monopolius.

- 8 -

Rusijoje kooperacinis sąjūdis pradėjo plėstis XIX a. pradžioje. Leninas norėjo kooperacijos jėgą panaudoti komunizmui stiprinti.

Lietuvoje nuo seno buvo labai paplitę įvairios talkos. Bet talkos nėra kooperatyvų prototipas. Kooperatyvų tikslai kitokie. Kooperatyvus Lietuvoje pirmieji kurti pradėjo dvarininkai. Tai buvo kredito kooperatyvai. Plačiųjų masių jie nebuvo apėmę. Liaudies žmonių-ūkininkų kooperatyvai atsirado vėliau. Pirmasis vartotojų kooperatyvas įkurtas kun.Dargužio ir C.Kamarausko 1899 Paberžėje. Kooperatininkai rūpinosi ne tik ūkiniais reikalais, bet ir žmonių švietimu.

1906 Marijampolėje įkurta kooperacinė Lietuvių krikščionių draugija "Žagrė", išsivysčiusi iš katalikų "Žiburio" draugijos ir turėjusi keletą skyrių. Draugijos tikslas - žemės ūkio gaminių pirkimas ir pardavimas. 1911 ji surengė parodą ir išleido knygutę apie "Gyvulių šėrimą". Rusų valdžia draudė organizuoti visą Lietuvą apimančių kooperatyvų centrą. Objektivos kooperatyvams vystytis sąlygos tuo metu buvo palankios, nors ir trukdė socialinis gyventojų nelygumas ir kai kurie ūkiniai reiškiniai: prastas transportas, nevykusi prekių importo ir eksporto sistema, protekciniai muitai ir pan.

Per diskusijas nepriklausomos Lietuvos kooperacijos veikėjas J.Glemža pastebėjo, kad latviai ir estai pradėjo anksčiau už lietuvius organizuoti kooperatyvus. Kai Lietuva neturėjo dar nė vienos žemės ūkio mokyklos, tai Rygoje jau veikė Politechnikos instituto žemės ūkio skyrius. Vasario 16 gimnazijos direktorius V.Natkevičius, M.A., pasidžiaugė, kad paskaitą skaitė tos gimnazijos absolventas. Jo nuomone, referatas buvęs be priekaištų. Jame sujungti du momentai - kultūrinis ir ekonominis.

Rūgpiūčio 9 (penktadienį) rytą skaitytą brandžią paskaitą apie egzodą laiko slinktyje 1944-1974, skandinaviškojo Baltų instituto vicepirmininkas dr.Kajetonas J.Ceginskas iš Uppsalos dedikavo šiemet mirusiai, 30 metų sūnaus nemačiusiai savo motinai Marijai Petronaitei-Ceginskienei. Pradžioje paskaitininkas pastebėjo, kad buvome pabėgėliai tremtiniai, išvietinti asmenys - DP, o virtome emigrantais. Kai kurie kratosi ir politinio pabėgėlio vardo.

Daug lietuvių buvo priversti ieškoti prieglaudos svetur po Lietuvos valstybės žlugimo ir vėliau po nepasisėkusių sukilimų. Tačiau 1944 įvyko masinis lietuvių pasitraukimas iš tėvynės, kurį prelegentas pavadino egzodo vardu. Tai buvo spontanus, niekeno neragintas išėjimas svetur, reiškiant protestą prieš sovietinę okupaciją. Okupacinė vokiečių valdžia pasitraukimą sunkino. Tik frontui atslinkus, nesulaukoma banga siubtelėjo per sieną.

Po karo susidurta su mums nepalankiu Vakarų sąjungininkų nusistatymu: jie siūlė visiems pabėgėliams grįžti namo. Toks buvo UNRRA uždavinys. Vokietijoje lietuviai tuoju suskato organizuotis, įkurdami Lietuvių tremtinių sąjungą, o po poros metų - Pasaulio lietuvių bendruomenę. Pokario tarptautinė politinė raida žlugdė pabėgėlių viltis netrukus grįžti tėvynėn. Prasidėjo emigracija, išsklaidžiusi lietuvius po visą pasaulį.

Politinių pabėgėlių buvimas užsieny visados yra labai reikšmingas kraštui. Jis buvo svarbus tuoj po karo, kai okupantas buvo aklinau uždaręs Lietuvos sienas ir atskyręs ją nuo pasaulio. Jis nemažiau svarbus ir šiandien, kai Maskva siekia okupacijos pripažinimo.

Paskaitininkas pasigedo tikslios statistikos, nurodančios, kiek lietuvių 1944 pasitraukė į užsienį. Buvo kalbama apie 70.000. Šis skaičius, atrodo, ir bus arčiausia tikrovės, nes jį mini skirtingi šaltiniai. BALFo duomenimis, iš Vokietijos emigravo 64.150 lietuvių.

Per 30 metų įvyko didelis pasikeitimas mūsų naujosios išeivijos kartose. Išmirė už nepriklausomybę kovoję ir ją kūrę veteranai. Praretėjo eilės ir tų, kurie matė Lietuvos gimimą, joje išaugo ir subrendo. Jie lėmė egzodo kultūrinę ir visuomeninę kryptį, išryškino jo paskirtį ir tikslus. Pačiame lietuviško gyvenimo centre stovi tie, kurie sąmoningai nebeišgyveno nepriklausomybės laikotarpio, nors yra prisikvėpę tėvynės oro. Jie Lietuvos istoriją atneš iki 2.000 metų slenksčio.

Jaunoji karta yra dvikultūrė. Kuri kultūra ją laimės?

Aptardamas egzodą, dr. Čeginskas teigė jį esant tokį, kokį kiekvienas pats susikuria. Jis gali būti paskata žmogui taurėti arba smukti, įkvepianti tam, kas įkvėpimo ieško, ir mirtine praraja, kas ieško žlugimo.

Netruko pastabų ir po dr. Čeginsko paskaitos. Kaltinta senesnioji pabėgėlių karta, kad neišmokė savo vaikų lietuvių kalbos. Dar vis kalbama apie lietuviybės išlaikymą, o jau reikia kalbėti apie jos diegimą. Jaunieji akademikai nesiglaudžia prie lietuvių, kadangi jie savo tautiečių nepakankamai įvertinami. Ir t.t.

Popiet dr. Jonas Grinius pateikė rašytojo Juozo Paukštelio kaip romanisto kūrybos vertinimą jo 75-jo gimtadienio proga.

Kūrybinio darbo sąlygos Lietuvoje labai sunkios. Bet Paukštelis prie įvairių sunkumų pripratęs. Savo sunkią jaunystę rašytojas yra pavaizdavęs autobiografiniame romane "Našlės vaike". Mokslo siekė irgi sunkiomis sąlygomis. Gražiausias jo gyvenimo laikotarpis buvo literatūros studijos teologijos-filosofijos fakultete. Tuo metu galėjo ir pakeliauti po Vakarų Europos šalis. Vėliau 20 metų praleido bemokytajaudamas Kėdainių gimnazijoje. 1939 ten sukūrė geriausią savo veikalą "Kaimynus". Po to sekė 20 bergždžių metų. 1946 pasitraukė iš mokytojo darbo, bet nekūrė, jei neminėti kelionės aprašymų ir pjesės "Audra ateina".

1959 pasirodo pirmoji trilogijos dalis "Jaunystė", po ketverių metų - II dalis "Netekėk saulele" ir dar vėliau - III dalis "Čia mūsų namai". Trilogija nepasiekė "Kaimynų" lygio, kuriuos prelegentas pavadino Paukštelio kūrybos viršūne. Juose autorius pavaizdavo senojo Lietuvos kaimo susidūrimą su hedonistine miesto įtaka ir iš to išplaukiančias pasekas. Čia aprašoma ir jaunystės meilė, motinos kova prieš sūnų ir jos pralaimėjimas. Iškeliami žmogiškosios būties trapumo ir praeinamumo problema. Romane dauglyriškų vietų, graudulingų nuotaikų. Visi personažai dori žmonės, bet visiems nesiseka. Kadangi veikalas sprendžia žmogiškąsias problemas, tai jo vertė ilgalaikė.

Studijų savaitės paskaitų ciklą šeštadienio rytą (rugpiūčio 10) užbaigė kun. dr. J. Vaišnora iš Romos gerai dokumentuotu referatu apie lietuviškos spaudos draudimo laikotarpį. Juo paminėtos 110 metų lietuviškos spaudos uždraudimo ir 70 metų atgavimo sukaktys.

Carai skelbė, kad Lietuva yra aplenkinta rusų tautos dalis, kurią reikia atlenkinti. Tuo tikslu uždraudžiama lietuvių spauda (lenkų ne-uždrausta) lotynų raidėmis ir naudojamos ūkinės represalijos. Tuo pat metu uždraudžiamas ir turkiškas-arabiškas raštas, bet tas draudimas tokio didelio pasipriešinimo neiššaukė.

Prelegentas suminėjo, kaip buvo uždrausta lietuviškoji spauda, kurie asmenys ir kuriomis priemonėmis draudimą vykdė, o taip pat kurie asmenys ir kuriomis priemonėmis jam priešinosi. Buvo surasta ir teisėtų būdų draudimui apeiti. Vienas jų - kontrafakcija arba spausdinimas knygų atbuline data. Zavadskis Vilniuje persispausdindavo knygas, išleistas prieš spaudos uždraudimą. Kiti spaustuvinkai Tilžėje ir kitur panašiai apeidinėjo draudimą.

Lietuviškos spaudos draudimas pagimdė gausybę knygnešių. Tai unikalus reiškiny pasaulinės kultūros istorijoje. Drakoniškos bausmės kova už savąją spaudą ne silpnino, bet dar labiau stiprino. Į pagalbą atėjo Amerikos lietuviai. Lotynų raidėmis leidžiamų knygų skaičius tolydžio didėjo, o graždankinių - mažėjo. Pagaliau rusų valdžia įsitikino, kad spaudos draudimas duoda priešingus rezultatus negu laukta: užuot lietuvių tautą artinęs prie rusų tautos, ją dar labiau tolima. Kova už savąją spaudą buvo politinio sąmonėjimo ir brendimo mokykla, pagimdžiusi nepriklausomybės idėją.

Pagaliau paskaitininkas išvedė lygiagrete tarp caristinės Rusijos ir Sovietų Sąjungos valdovų, rusinant ir pravoslavinant, o dabar komunistinant, Lietuvą. Šiandien carų politiką vykdo raudonieji muravjovai, drausdami religinę ir tautinę spaudą. Jie anksčiau leido ir per prievartą žmonėms bruko graždankines, o dabar komunistines knygas. Pasipriešinimas jau prasidėjo - krašte pasirodė Lietuvos Bažnyčios kronika.

Baigdamas, kun.dr.Vaišnora pranešė, kad jo studiją išleis Katalikų sielovada. Po paskaitos prelegentas atsakinėjo į klausimus ir davė paaiškinimus.

Rpriet V.Gegeckas iš Ciuricho filatelijos mėgėjams skaitė paskaitą apie Lietuvos pašto ženklus ir parodė savo gausų rinkinį.

Kiekviena diena turėjo savo moderatorių. Pirmadienį moderuoti buvo pakviestas dr.K.J.Čeginskas, antradienį - dr.J.Norkaitis, ketvirtadienį - inž.Stepaitis (JAV), penktadienį - stud.M.Landas ir šeštadienį - Ir.Kaestli-Augevičiūtė.

M a l d o s i r p r a m o g o s

Studijų savaitės dalyvių dvasinius reikalus rūpino kun.dr.J.Jūraitis. Konferencijų namų koplyčioje jis kasryt aukojo šv.mišias, pateikdamas originalių minčių mąstymams. Per gausiai lankomas pamaldas buvo giedamos religinės giesmės, palydint jas vargonėliais stud.Eug.Kriškščiūnui iš Toronto. Sekmadienį iškilmingas šv.mišias aukojo Vak.Europos lietuvių katal.vyskupas A.L.Deksnsys.

M e n o p a r o d a

Rugpiūčio 7 (trečiadienis) buvo skirtas išvykai į lietuvių dailininkų darbų parodą Lucernoje. Diena buvo graži, plaukta laivu Keturių Kantonų ežeru. Keleiviai grožėjosi fantastiškais vaizdais ir daug dainavo.

Paroda atidaryta liepos 26, t.y. Studijų savaitei dar neprasidėjus. Uždaryta rugpiūčio 7. Tai buvo ambicingas rengėjų, pirmoj eilėj dr. A.Geručio užmojis, pareikalavęs labai daug darbo ir lėšų. Juk ne juokai iš įvairių kraštų sugabenti 8-ių dailininkų 95 paveikslus bei skulptūras ir juos vėl atgal išvežti. Parodoje buvo išstatyti Juzės Katiliūtės ir Gabrieliaus Stasiulio iš Ženevos, Tado Burbos iš Muncheno, Ewalo Robbert iš Hammo (V.Vokietija), Prano Gailiaus ir Vytauto Kasiulio iš Paryžiaus, Eugenijaus Budrio iš Gotlando (Švedija) paveiksłai ir Adomo Raudžio (Samogit) iš Paryžiaus skulptūros. Lucernos miestas nemokamai davė miesto centre esančios savo rotušės salę, kurioje be aukščiau suminėtu dailininkų paveiksłų buvo dar išstatyti senoviniai Lietuvos žemėlapiai iš dr.V.Dargužio rinkinio bei Milašiaus veikalai, turį nemenką bibliografinę vertę.

Pasirūpinta tikrai iškilmingu parodos atidarymu. Į Lietuvos trispalve papuoštą salę susirinko lietuviai ir Lucernos miesto, informacijos medijų bei meno atstovai. Šiltą atidarymo žodį tarė miesto sekretorius dr.R.Kaufmann. Dr.A.Gerutis paaiškino parodos suruošimo mintį ir tikslą. Svečiai pavaišinti vynu. Kun.dr.Jūraitis kalbėjo apie eksponatus. Apie lietuvių meno parodą rašė Lucernos laikraščiai, informavo televizija. Lietuviai šia paroda prisistatė šveicarų visuomenei kaip kultūringos tautos nariai.

Pasigrožėję paroda ir Lucernos miestu, ekskursininkai grįžo atgal traukiniu. Šveicarų geležinkelio administracija suteikė atskirą vagoną ir išvažiuojant iš geležinkelio stoties per garsintuvus paskelbė, kad keliauja lietuviai iš Studijų savaitės Morschache.

T ė v y n ė s v a l a n d ė l ė

surengta tradiciniame penktadieny, vadovaujant rašytojui Spaliui ir padedant A. Grinienei. Pradėdamas vakarą, Spalis pastebėjo, kad programą atliks beveik vienas jaunimas, į kurį sudėtos mūsų viltys.

Deklamavimui parinkti lietuvių rašytojų kūrinėliai, kuriuose vaizduojamos vietovės prie Keturių Kantonų ežero. Violetai Hermanaitei gabiai perteikiant Biliūno "Pūgą kalnuose", auditorija jautė, lyg drama vyktų čia pat už langų. Marytė Matulaitytė iš New Yorko taip pat gražia lietuvių kalba perskaitė ištrauką iš Šatrijos Raganos "Ant Uetli-berg". Keturios mūnchenietės (dvi Pauliukevičiūtės, Hermanaitė ir Graudušytė) sutartinai padeklamavo Maironio "Ant Keturių Kantonų ežero".

Gražų įnašą į tėvynės valandėlės programos atlikimą įnešė solistė L. Stepaitienė iš Čikagos, padainuodama keletą dainų. Dainuojant Šimkaus "Kur bakūžė samanota" prie pianino buvo Alfr. Hermanas, o Banaičio "Tulpes" - Eug. Krikščiūnas. Alfr. Hermanas padeklamavo Maironio "Rigi Kulm" ir paskambino pianinu. L. Stepaitienė pakartotinai pradžiugino klausytojus Jakubėno "Gėlėmis iš šieno" (akomp. Eug. Krikščiūnas) ir Vanagaičio "Dobilėliu" (akomp. A. Hermanas). Publikai prašant, dar padainavo iš Puccini "Madam Butterfly" ilgesio ariją (akomp. Eug. Krikščiūnas).

Jaunimo vardu žodį tarė Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirminkas Alfredas Lucas, pastebėdamas, jog savo įnašu į tėvynės valandėlės programą jaunimas nori atsidėkoti už sudarymą jam sąlygų dalyvauti šioje Studijų savaitėje. Tokios šventės padeda jaunimui įsijungti į lietuvių visuomenę. Dėkingumo ženklai jaunuoliai įteikė po puokštę gėlių Gerutienei, Linderienei ir Kaestli-Augevičiūtei.

Kun. Lfr. Franzkeit, jaunuoliškai nusiteikęs, padeklamavo lietuviškai ir vokiškai savo verstus Aisčio "Peisažą", K. Bradūno "Vakaro maldą" ir V. Kudirkos "Labora", pastebėdamas, kad paskutinis eilėraštis yra poeto testamentas jaunimui.

Stud. M. Landui palydint akordeonu, penkios mišrios poros jaunuolių žvaliai pašoko Kubilą.

L i e t u v i š k o f o l k l o r o v a k a r a s

suruoštas šeštadienį (rugpiūčio 10) žymiajame Keturių Kantonų ežero kurorte Brunnene. Mieste iškabinėtais skelbimas į jį kviesti visi. Tačiau prasidėjus koncertui nesunku buvo pastebėti, kad didesniąją publikos dalį sudarė Studijų savaitės dalyviai. Bet užtat visi programos atlikėjai buvo šveicarai. Reikėjo savomis akimis pamatyti, kad patikėtum, kaip autentiškai jie perteikia lietuvių folklorą. Visi, ir solistas Otto Linsi, išskyrus tik vieną akompaniatorę, buvo pasipuošę mūsų tautiniais drabužiais. Šiam šauniam ansambliui iš Ciuricho vadovauja Jonė Stasiulienė. Ji ne tik gerai išlavino šokėjus, bet kartu su jais pranešinėjo ir šoko.

Įvadinį žodį vokiškai tarė kun. dr. J. Jūraitis, pastebėdamas, kad kiekviena tauta turi savo kultūrinius simbolius. Lietuviai savo identitetą atranda savo kalboje - folklore. Esame patenkinti, turėdami progos šiandien parodyti truputį savęs.

Porą valandų salę žavėjo grakštus akademinis šveicarų jaunimas. Koncertą pradėjo tradiciniu Suktiniu, kurį lydėjo elegantiškasis Gyvataras ir Subatėlė. Šešios poros šokėjų vos tilpo scenoje. Šalabani at-

- 12 -

liko 6 mergaitės ir 3 vyrai. Sodraus balso baritonas Otto Linsi, taip pat iš Ciuricho, pirmu išėjimu padainavo penkias dainas: Kačianausko "Pasvarstyk antela" ir Šimkaus "Tykiai, tykiai", "Či kas", "Lopšinę" ir "Pamylėjau vakar". Visus stebino aiškus ir taisyklingas dainų žodžių tarimas. Tikriausiai dainininkas nemaža prakaito išliejo, kol pasiekė tokio grynumo. Jo dainų klausydamas nevienas galvojo: štai šveicaras nepatingėjo išmokti visą krūvą dainų beveik tobulai lietuviškai, kai dažnam lietuviui tenka aiškinti, kam reikalinga lietuvių kalba ir kodėl mes ir mūsų vaikai turi kalbėti lietuviškai. Arba vėl, gal tik mūsų tautinių šokių grupių vadovai težino, kiek reikia kantrybės turėti ir pastangų padėti jaunuolius (-es) prikalbėti šokti tautinius šokius. O čia šveicarų jaunimas, daugelis jau su akademine profesijomis, noriai atsiliepė į J. Stasiulienės kvietimą ir atėjo į jos grupę, nes patiko grakštus lietuviškas šokis.

Graudžias mintis išblaškė į sceną vėl išbėgusios 6 mišrios poros ir pašokusios Klumpakojų. Neutrūko ir komiškojo Lenciūgėlio, atlikto keтуриų merginų ir vieno vaikino. Stasiulienė šiam šokiui suteikė gan originalią ir įdomią interpretaciją. Jį sekė Jonkelis, Blezdinginis, vestuvių šokis Sukčius ir Kubilas.

Kai šokėjai dingo užkulisy atsikvėpti, scenoje vėl pasirodė gražiabalsis Linsi. Jis žavėjo klausytojus dar penkiomis Šimkaus dainomis. Audrą katučių sukėlė viltingoji "Nors dar neseniai, o tėvyne manoji". Koncertą baigė šokėjai, atlikdami Žygūną (4 vyrai), Linelį (6 mergaitės), Mikitą (3 mišrios poros) ir Aštuonnytį (6 mišrios poros). Programos atlikėjai apdovanoti gėlėmis.

Atrodė, kad koncertas visus kiek išvargino: šokėjus bešokant, solistą bedainuojant, o publiką beplojant. Užtat po koncerto visi jo atlikėjai ir rengėjai kartu su liet. jaunimu ir dalimi publikos susispietė į restoraną pavakarieniauti ir pabendrauti bei padainuoti.

P a b a i g a

Rugpiūčio 11 po pamaldų įvyko XXI Europos lietuvių studijų savaitės uždarymas. Organizatoriai su padėkos žodžiais atsisveikino su prele-gentais ir kitais programos atlikėjais, o taip pat ir dalyviais. Bendra nuomonė - renginys visais atžvilgiais pasisekė. Priimtos rezolucijos ir sveikinimas "visiems geros valios ir laisvę mylintiems Lietuvos žmonėms tėvynėje ir visame pasaulyje".

Studijų savaitės metu Morschache Vokietijos ateitininkai sendraugiai ir Europos liet. fronto bičiuliai turėjo savo metinius susirinkimus.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

n a u j i e j i m o k s l o m e t a i pradėti rugsėjo 9. Dauguma mokinių į bendrabutį suvažiavo jau sekmadienį, rugsėjo 8. Tarp pažįstamų maišėsi ir nauji, dar nematyti veidai.

Mokslo metai pradėti 9,30 val. pamaldomis. Katalikams kaimo bažnytėlėje jas laikė kapelionas J. Dėdinas. Buvo giedamos lietuviškos religinės giesmės. Per pamokslą kun. Dėdinas pažymėjo, kad mokslo metai panašūs į sporto olimpiadą, kur gerus rezultatus pasiekę sportininkai apdovanojami brangiais medaliais. Nors moksleiviai medalių negauna, bet jų atsiekimai atsispindi pažymiuose. Olimpiadose uždegama Olimpo kalno dievų ugnis. Mes atėjome pasisemti stiprybės į bažnyčią. Kiekvienas moksleivis turės išmokti ministerijos ir mokyklos vadovybės programoje įrašytus dalykus. Nemažiau svarbi asmeninė programa: tai moralinio atsparumo, tautinio pasiruošimo ir dorinio apsisprendimo programa. Jėgų jai įgyvendinti ieškotina kryžiuje ir Evangelijoje. Mokykla - kelias į gyvenimą. Reikia išnaudoti kiekvieną progą jį tvirtai išgrįsti.

Tuo pat metu pamaldas evangelikams laikė ir pamokantį pamokslą pasakė kun. diakonas Fr. Skėrys.

10,30 val. visi susirinko gimnazijos salėje, kur į moksleivius prabilo direktorius V. Natkevičius, M.A. Anot jo, kiekviena pradžia graži. Ir pabaiga būna graži, bet nevisiems: ji priklauso nuo pasiektų rezultatų. Sveikino naujuosius mokinius, ypač atvykusius iš tolimų užjūrių ir pirmokes (-ūs). Šiemet į I klasę atėjo visi su gerais pažymiais, tad reikia laukti, kad darbas bus sėkmingas.

Direktorius priminė liepos 6 per mokslo metų užbaigą jo pasakotą J. Biliūno simbolinį vaizdelį apie laimės žiburį. Laimės žiburio sieks ir visi šioje salėje esantieji. Jį pasiekti trukdys įvairios kliūtys: tinginystė, vulgariai suprasta meilė ir kitos ydos. Juo daugiau kam pavyks tas ydas nugalėti, juo arčiau tas gali tikėtis prikopti prie laimės žiburio. Praeitais metais mokiniuose buvo pastebėtas polinkis ieškoti prieštaravimų tarp mokinių ir mokytojų ir juos dramatiizuoti. Interesų varžybos mokyklos gyvenime nieko gera neduoda. Visi mokytojai trokšta savo auklėtiniams tik gera. Ir bausmės skiriamos pačių mokinių ateities naudai, o ne savo pykčiui išlieti. Baigdamas, direktorius atkreipė dėmesį į išgražintą berniukų bendrabutį ir prašė jo gyventojus kuo ilgiau savo kambarius išlaikyti švarius. Linkėjo visiems sėkmės ir pažangos moksle.

Po susirinkimo visi išsiskirstė į savo klases, kur susitiko su auklėtojais.

H e r t a M o t g a b i e n ė ,

sulaukusi pensijos amžiaus, iš gimnazijos pasitraukė nuo šių mokslo metų pradžios. Vasario 16 gimnazijoje dirbo nuo jos įsikūrimo 1951 Diepholce. 1954 atkėlus gimnaziją Hüttenfeldan, ji visą laiką iki išėjimo pensijon buvo mergaičių bendrabučio vedėjos pavaduotoja ir rankdarbių mokytoja. Mokytojos darbą pradėjo išseivioj Rothenburgo o.d.T. stovyklos progimnazijoje 1949. Tokiu būdu Motgabienė mokė ir auklėjo 25 metus daugybę mokinių (ypač mergaičių), kurie už jos motinišką rūpestingumą ir nuoširdžias pastangas paliks visada dėkingi. Linkint jai malonaus poilsio ir vaisingo darbo, tenka džiaugtis, kad ji žada retkarčiais, esant reikalui, ir toliau talkinti mūsų mokyklai.

N a u j i m o k y t o j a i

Gimnazijoje pradėjo auklėtojos darbą dirbti Amerikos lietuvaitė dr. Violeta Jonaitė, perėmusi iš H. Motgabienės mergaičių bendrabučio vedėjos pavaduotojos pareigas.

Istoriją ir anglų kalbą naujaisiais mokslo metais dėsto Birutė Bilkšytė, M.A., iš Toronto.

M o k i n i a i

Gimnazija šiuo metu turi 70 mokinių; naujų šiais mokslo metais įstojo 14, tarp jų 2 iš JAV-bių, 1 iš Kanados. Iš viso iš JAV-bių dabar yra 4 mokiniai, 1 mokinė iš Brazilijos ir 1 mokinyš iš Kolumbijos. Po kelerių metų gimnazija susilaukė daugiau abiturientų: jų šiemet yra 5 (pernai buvo 2).

S v e č i a i

Rugpiūčio mėn. gimnazijoje lankėsi kun. Jonas Pakalniškis ir Sigitas bei Vytautas Veršeliiai iš New Yorko, Jonas Tarvydas iš Hamiltono. Rugsėjo 21 gimnazijoje svečiavosi Vaidėvutis Brakauskas iš Čikagos, buvęs gimnazijos mokinyš prieš 19 metų.

N a u j o b e n d r a b u č i o s t a t y b a i a u k o j o :
M. Grunovienė (Gronau) iš Neustadto/Holst. ir mokyt. Bir. Girdvainytė iš Memmingeno po 100,--DM

7 14 7

Ant.Kairys iš Lebenstedto 50,--DM, J.Liškus iš Arnsbergo 40,--DM ir K.Gaidys iš Sindelfingeno 20,--DM.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja

VASARIO L6 GIMNAZIJOS KURATORIJA

Paaukotos sumos statybai ir gimnazijos išlaikymui nurašomos nuo mokesčių.

----- xXx -----

H A M I L T O N O " A I D A S " V O K I E T I J O J E

H a m b u r g e

lankėsi rugpiūčio 22-24. Chore dainavo 49 lietuvaitės, vadovaujamos solisto V.A.Verikaičio. Jo atsilankymo proga buvo paskelbta Hamburgo lietuvių savaitė, pradėta rugpiūčio 22 vakare Katalikų akademijos namų didžiojoje salėje, papuoštoje Lietuvos vėliava ir tautinėmis juostomis.

Iškilmės sveikinimo kalba atidarė kun.V.Šarka. Į jo sveikinimą atsiliepė V.A.Verikaitis žodžiu, o choras - daina. Po pertraukos dail.A.Krivickas ir Rob.Meyer parodė lietuviškų filmų. Dviejose salėse dail.A.Krivickas ir kun.V.Šarka surengė meno paveikslų, plakatų ir spaudos parodą.

Rugpiūčio 23 rytą AIDO choras, lydimas kun.V.Šarkos ir kitų, aplankė Hamburgo miesto rotušę. Čia svečius pasitiko, pasveikino ir pavaišino Hamburgo senato direktorius kultūros ir mokslo reikalams Bonnet. Karalių ir diplomatų salėje hamiltonietės padainavo po dainą lietuviškai, vokiškai ir angliškai.

Popiet dainininkės, pasipuošusios tautiniais drabužiais, aplankė televizijos studiją, kur jų dainos buvo įrašytos į juostas ir vėliau transliuotos televizijoje.

Vakare įvyko viešas koncertas didžiojoje Hamburgo universiteto salėje. Lietuviškų dainų pasiklausyti atvyko daug moksleivių ir kitokio jaunimo. Matėsi žmonių ir iš užsienio konsulatų. Chorui dirigavo ir pats dainavo solistas V.A.Verikaitis. Jo gražus baritonas ypač gerai skambėjo vidurinėje skalėje. Akomponavo J.Govėdas. Labai gražiai atrodė tautiniais drabužiais pasipuošusios dainininkės. Jos ir dainavo gražiai lietuvių, vokiečių ir kanadiečių liaudies ir kitas dainas. Hamburgietės lietuvės suruošė viešnioms iš Kanados šaunią vakarienę, po kurios įvyko bendras pasilinksminimas su šokiais.

Rugpiūčio 24 priešpiet hamiltonietės susipažino su Hamburgo uostu, o popiet autobusu apžiūrėjo patį didmiestį. Vakare šv.Ansgaro bažnyčioje giedojo Budriūno mišias ir Lurdo giesmę per kun.J.Čekavičiaus iš New Yorko, kun.V.Šarkos ir kun.P.Girčiaus koncertuojamas šv.mišias, dalyvaujant Osnabrūcko vyskupui pagalbininkui Johannes von Rudloff. Iš bažnyčios choras ir vietos lietuviai sugrižo į Katalikų akademijos namus, kur viešnios buvo apsistojusios. Čia atsisveikinta besilinksminant. Naktį AIDAS traukiniu išvyko į Muncheną.

Hamburgo lietuvių savaitę su AIDO choro koncertu suruošė Vokietijos LB Valdybos įgaliotinis prie Hamburgo ir Šem.Saksonijos vyriausybių kun.dek.V.Šarka su VLB Hamburgo apylinkės valdyba. Jiems talkino pašlankesnieji tautiečiai.

Kun.V.Šarka rugsėjo 28 pakvietė visus talkininkus į savo vardadienį ir vaišes.

M ũ n c h e n e

AIDAS koncertavo rugpiūčio 25 miesto centre esančioje Künstlerhaus salėje. Koncertą rengė šokėjų grupė RATUKAS, vadovaujamas A.GRINIENĖS. Susirinkusiai publikai "Ratuko" šokėjas A.Hermanas pristatė chorą ir dirigentą.

Jepaprastas išpūdis buvo uždangai pakilus ir scenoje pasirodžius 50 jaunų, gražių mergaičių tautiniuose drabužiuose. O koks džiaugsmas, išgirdus jas dainuojant gražia lietuvių kalba ir stropiai sekancias kiekvieną dirigento mostą bei veido išraišką. Dainas pianinu palydėjo J.Govėda. O tų dainų, kartu su solisto V.A.Verikaičio dainuotomis,

buvo net 30. Repertuare - liaudies dainos, naujausi Lietuvos ir iš-
eivijos kompozitorių kūriniai, keletas anglišų ir vokiškų dainų.
Daugelio mūncheniečių ausyse tebeskamba paskutinė, bisui sudainuota
"Boba". Tiek gražų optinį vaizdą, tiek švelnius mergaičių balsus il-
gai prisimins pietų ir vidurio Vokietijos lietuviai.

Po koncerto choristės ir vadovai buvo pakviesti susipažinti ir pabu-
voti su lietuviais. A.Grinienė pasveikino chorą, pažymėdama didelę
jo atsilankymo reikšmę Vokietijoje. Pasveikino dar ir VLB Mūncheno
aplinkės pirmininkas K.Ausiejus. Solistas ir vadovas V.A.Verikaitis
buvo paprašytas papasakoti apie choro darbą ir planus.

Rytojaus dieną chorą priėmė Mūncheno burmistras. Jis pasveikino AIDA
anglų kalba ir įteikė vadovui bei choristėms dovanų. Viešnios taip
pat paliko burmistrai savo dainų plokštelę ir Hamiltono burmistro
dovaną. Rotušės kieme padainavo 4 dainas. Jų pasiklausyti rinkosi
žmonės iš gatvių. Korespondentai fotografavo ir teiravosi apie chorą
ir Lietuvą. Kitą dieną abu didieji Mūncheno dienraščiai ir kiti laik-
raščiai aprašė koncertą, apsilankymą pas burmistrą ir įdėjo nuotrau-
kų.

Dviejų dienų buvo per mažai susipažinti su Mūncheno išžymėmimis. Bet
judresnės vis tiek spėjo pasikelti į olimpinį bokštą ir nuvažiuoti
iki Garmischo. Tačiau savo tautinę pareigą jos atliko geriausiai, su-
kviesdamos išsibarsčiusius mūsų tautiečius pasigėrėti lietuviška
daina, rasdamos laiko susipažinti ir pabendrauti su visais, ypač su
mūsų jaunimu, ir kas svarbiausia - supažindindamos svetimtaučius su
mūsų menu.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS SUVAŽIAVIMAS

įvyko š.m.rugsėjo 20-22 Annaberge. Tai buvo tarytum lietuvių moterų
kultūrinė demonstracija, paryškinusi ne tik jų kultūrinę veiklą, bet
ir nepaprastą savitarpį solidarumą. Į suvažiavimą susirinko apie 100
dalyvių.

Pirmą dieną (penktadienį) per vakarienę pilies šeimininkas kun.J.Urd-
zė pasveikino gausų būrį svečių. Pavakarieniavę, visi susėdo salėje
prie židinio ir čia vyko susipažinimo valandėlė. P.Ivinskienei vado-
vaujant, mezgėsi pokalbiai, deklamacijos, savos kūrybos skaitymas ir
skambėjo lietuviška sutartinė. K.Šimanauskas parodė filmą apie XX
liet.studijų savaitę, įvykusią pereinamais metais Romuvoje.

Antrą dieną (šeštadienį) jau iš ryto privažiavo tiek žmonių, kad ir
erdvioje Annaberge pilyje buvo sunku susitalpinti. 10 val. VLMKF pir-
mininkė E.Lucienė atidarė suvažiavimą, sveikindama nares ir svečius.
Ji dėkojo už atsiliepiamą ir kvietimą. Šio suvažiavimo tikslas - šeimy-
niškoje atmosferoje susipažinti, pabendrauti, sustiprinti organizaci-
nius ryšius ir pagyvinti veiklą. Pirmininkauti išrinkta P.Ivinskienė.
Ji VLMKF vardu pasveikino kun.J.Urdzė 65-ojo gimtadienio proga ir
įteikė dovaną: odinį rankų darbo apdarą knygai ir rožę.
Tėv.dr.K.Gulbinas, OFM, turiningoje paskaitoje apie Mariją Pečkaus-
kaitę apibūdino jos kūrybą ir įnašą į lietuvių kultūrą. Po paskaitos
atsakinėjo į klausimus.

Kun.J.Urdzė, neseniai lankęsis Rygoje, papasakojo ten įgytus išpū-
džius apie krikščionių Bažnyčios padėtį Pabaltijy. Po skanių pietų
K.Šimanauskas parodė du filmus: vieną iš pereinamųjų metų moterų suvažia-
vimo Stuttgarte ir kitą - iš Stuttgarto liet.moterų klubo 20-čio ju-
biliejaus bei Motinos Dienos minėjimo.

Šeštadienis buvo baigtas linksmavakariu, kurio meninę programą atliko
Bonn-Köln apylinkės lietuviai: solistė M.Panse-Simaniukštytė padai-
navo lietuviškų dainų, o apylinkės pirmininko M.Kiužausko vadovaujama
jaunimo grupė pašoko keletą liaudies šokių ir sudainavo porą daine-
lių. Iki po vidurnakčio vyko šokiai, grojant su visais elektriniais
pastiprinimais akordeono muzikai. Sėkmingai veikė Kr.Šereikienės su-
organizuota turtinga loterija. Neutrūko ir bufeto.

Paskutinę suvažiavimo dieną (sekmadienį) rytą pilies koplyčioje šv.
mišias atnašavo tėv.dr.K.Gulbinas, o turiningą pamokslą pasakė ev.kun.

- 16 -

Urdzė. Abiejų konfesijų lietuviai sutartinai giedojo religines giesmes.

Po pamaldų moterys susirinko į salę darbo posėdžio. Apie VLMKF veiklą pranešė pirmininkė E.Lucienė, o apie moterų klubų veiklą vietose informavo tų klubų atstovės. Apsvarstytas moterų veiklos pagyvinimas, labdaros ir kiti reikalai. "Labdaros" pirmininkas J.Glemža davė patarimų šalpos klausimais ir kvietė remti besimokantį jaunimą Vasario 16 gimnazijoje Hüttenfelde ir Punsko lietuvių gimnazijoje Lenkijoje. Suvažiavimas baigtas tautos himnu. K.Šimanauskas jį dokumentavo garsiname spalvotame 120 mtr filme.

J A U N I M O S U V A Ž I A V I M Ą

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga ruošia š.m.spalio 18-20 Annaberge. Kviečiami visi lietuviai jaunuoliai(-ės) ir jaunimo problemomis besidomį asmenys.

P r o g r a m a :

Spalio 18 (penktadienį): 17 val. atidarymas ir supažindinimas su suvažiavimo programa bei tikslu. 18,30 vakarienė. 19,30 val. stud.Petro Nevulio referatas "Pokarinės Lietuvos vaidmuo Sovietų Sąjungoj" ir diskusijos.

Spalio 19 (šeštadienį): 9 val.pusryčiai. 10 val.diskusijos būreliuose tema "Vokietijos Rytų politika". Įveda ir vadovauja dr.Ėerh.Ąauras. 13 val.pietūs. Popiet sportas. 15,30 val.kava. 16 val. žurnalisto Aleks.Katzo referatas "Lietuvių pažiūros į vakariečių Rytų politiką" ir diskusijos. 18,30 val. vakarienė. 20 val. linksmavakaris su programa.

Spalio 20 (sekmadienį): 9 val. pusryčiai. 10 val. ekumenines pamaldas laiko kun.V.J.Damijonaitis. 11 val. V.Bartusevičiaus, M.A., referatas "Etninių grupių politinis angažavimasis" ir diskusijos. 13 val.pietūs. 14 val.bibliotekininko Art.Hermano referatas "Lietuvos kultūra paskutinių metų bėgyje".Suvažiavimo uždarymas.

Registruotis: Alfr.Lutz, 744 Nürtingen, Enzenhardtplatz 3. Telef.07022/41133. Dalyvio mokestis su pragyvenimu 30,--DM, VLJS-gos nariams 20,--DM. Nariais galima įsirašyti ir per suvažiavimą.

M I R U S I E J I

I z a b e l ė ALIŠAUSKIENĖ-Radzevičiūtė, VLB Lebenstedto apylinkės narė ir buvusi pirmininkė, mirė 1974 rugpiučio 26 Hannoverio. Palaidota rugsėjo 2 Lebenstedte (Salzgitter) Neuer Friedhof kapinėse. Rugsėjo 1 kun.V.Šarka šv.Juozapo bažnyčioje už velionę aukėjo šv.mišias. Laidojo trys kunigai: dek.V.Šarka, tėv.dr.Konst.Gulbinas ir vietos klebonas. Į amžiną poilsio vietą palydėjo per šimtas žmonių. Grojo dūdų orkestras, buvo giedamos laidotuvių giesmės. Prie kapo kalbas pasakė kun.V.Šarka, VLB Lebenstedto ir Hannoverio apylinkių pirmininkai A.Kairys ir G.Pudymaitis, velionės darbovietės personalinio skyr. viršininkas ir kiti. Ant kapo sudėtas visas kalnas vainikų ir gėlių puokščių. Po laidotuvių visi buvo pakviesti į parapijos salę kavos.

Velionė buvo gimusi 1928 kovo 14. Į Vokietiją su šeima repatriavo 1959. Apsigyveno Lebenstedte ir čia išikūrė. 1968 atgaivinus VLB Lebenstedto apylinkę, Iz.Ališauskienė ištikus penkerius metus jai vadovavo. Po jos mirties Lebenstedte liko vyras Karolis, sūnus Arvydas, Vasario 16 gimnazijos VI kl.mokinys ir duktė Nijolė Merkevičienė.Kiti giminės liko Lietuvoje.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr.med.Stasys Sereika iš Queidersbacho	100 DM
Ada Stašiūnienė iš Lebenstedto ir VLB Bad Zwischenahno apylinkė po	30 "
XY iš Memmingeno ir J.Naruskas iš Kaiserslauterno po ...	20 "
Bern.Budreika iš Darmstadto	10 "

Ačiū.